

USTAVNI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2017. godine, razmotrila je Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 203b Zakonika o krivičnom postupku („Službeni list CG“, br. 57/09, 49/10 i 35/15) koju je podnio Vladimir Čejović, advokat iz Podgorice, a Vladi dostavio Ustavni sud Crne Gore, radi davanja mišljenja.

S tim u vezi, Vlada daje sljedeće

MIŠLJENJE

U inicijativi za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti u bitnom se ističe da se odredbom člana 203b Zakonika o krivičnom postupku, koja propisuje ograničenje prava na uvid u spise predmeta, na direktan način ograničava pravo na odbranu, koje se shodno članu 25 Ustava Crne Gore ne može ograničiti ni za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja. Označenom odredbom propisano je da se braniocu i ostalim licima iz člana 203a u izviđaju i istrazi može uskratiti uvid u dio spisa predmeta, ako bi se time ugrozila svrha istrage, nacionalna bezbjednost i zaštita svjedoka, što u daljem toku postupka ne smije ugroziti pravo na odbranu. Dalje se navodi da je norma, koja suštinski predstavlja izuzetak od osnovnih načela krivičnog postupka, formulisana nejasno i široko, te da ostavlja ogroman prostor za zloupotrebu što se u praksi redovno dešava. Podnosilac inicijative smatra da su osnovi za uskraćivanje razgledanja spisa besmisleni i neodređeni, a prema praksi Evropskog suda u Strazburu zakon mora biti dovoljno precizan da bi svaki pojedinac mogao biti u stanju da predvidi posledice određenog ponašanja do stepena koji je razuman u konkretnim okolnostima. Oспоравана norma ne ispunjava taj standard, naprotiv, potpuno je neprecizna i neodređena i ostavlja organima koji vode krivični postupak neograničene mogućnosti ograničenja prava na odbranu, što oni redovno i rade. Sama mogućnost da se od okrivljenog nešto iz predmeta skriva prema mišljenju podnosioca inicijative predstavlja kršenje prava na odbranu, koja time postaje samo obična proklamacija bez sadržine, jer pravo osumnjičenog, odnosno okrivljenog da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, može se ostvariti samo ako mu se omogući da sa svim činjenicama i dokazima bude upoznat. Iz navedenih razloga predlaže da Ustavni sud utvrdi da odredba člana 203b Zakonika o krivičnom postupku nije saglasna sa ustavom.

Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Shodno članu 37 Ustava Crne Gore svakom se jemči pravo na odbranu, a posebno da na jeziku koji razumije bude upoznat sa optužbom protiv sebe, da ima dovoljno vremena za pripremanje odbrane i da se brani lično ili putem branioca kojeg sam izabere. Takođe, članom 25 Ustava, između ostalog, propisano je da se pravo na odbranu ne može ograničiti za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja.

Zakonik o krivičnom postupku štiti prava okrivljenog tokom čitavog postupka, a prije svega njegovo pravo na odbranu i pretpostavku nevinosti, kao jedno od osnovnih načela krivičnog postupka, a čija zaštita je proklamovana i Ustavom Crne Gore.

Pravo na uvid u spise predmeta propisano je članom 203 i 203a Zakonika o krivičnom postupku dok su ograničenja ovog prava, koje se može ograničiti izuzetno, propisana u članu 203b Zakonika.

Naime, članom 203b Zakonika o krivičnom postupku propisano je da se izuzetno licima iz člana 203a ovog zakonika u izviđaju i istrazi može uskratiti uvid u dio spisa predmeta, ako bi se time ugrozila svrha istrage, nacionalna bezbjednost i zaštita svjedoka, što u daljem toku postupka ne smije ugroziti pravo na odbranu. O uskraćivanju prava na uvid u dio spisa predmeta u izviđaju i istrazi odlučuje državni tužilac rješenjem u kojem navodi razloge za ograničenje, a lica kojima se ograničava pravo imaju pravo na prigovor protiv rješenja, u roku od tri dana, o čemu odlučuje sudija za istragu u istom roku. Nakon potvrđivanja optužnice okrivljeni i branilac imaju pravo na uvid u spise predmeta u cijelini.

U osporavanoj odredbi člana 203b Zakonika o krivičnom postupku jasno je propisano da se pravo na uvid u dio spisa predmeta može uskratiti izuzetno, pod jasno propisanim uslovima, kao što su opasnost da će se uvidom u dio spisa predmeta ugroziti svrha istrage, nacionalna bezbjednost i zaštita svjedoka. Ovakvim propisivanjem štiti se sama svrha istrage iz člana 274 ZKP-a, koja podrazumjeva da se u istrazi prikupe dokazi i podaci koji su potrebni državnom tužiocu za donošenje odluke o podizanju optužnice ili o obustavi istrage. Takođe, obezbjeđuje se i zaštita nacionalne bezbjednosti, što je od posebne važnosti u otkrivanju i gonjenju učinioa krivičnih djela protiv ustavog uređenja i bezbjednosti Crne Gore, kao i zaštita svjedoka koja je propisana u odredbama Zakonika o krivičnom postupku (zaštita svjedoka od zastrašivanja i poseban način učestvovanja i saslušanja zaštićenog svjedoka ili oštećenog kao svjedoka, te svjedoka saradnika).

Stavom 2 osporavnog člana uređuje se postupak pokretanja i odlučivanja o uskraćivanju prava na uvid u dio spisa predmeta, na način da državni tužilac odlučuje rješenjem o uskraćivanju prava na uvid u dio spisa predmeta, u kojem navodi razloge uskraćivanja prava na uvid, dok lica kojima je uskraćeno pravo na uvid imaju pravo na prigovor protiv rješenja u roku od tri dana. Državni tužilac dužan je da prigovor odmah, uz navođenje razloga uskraćivanja prava, dostavi sudiji za istragu koji odlučuje o prigovoru. Na ovaj način u potpunosti se štiti pravo na odbranu okrivljenog, iz razloga što je okrivljeni upoznat sa razlozima ograničenja prava na uvid u dio spisa predmeta i što mu je dato pravo na prigovor na rješenje o kojem se odlučuje u roku od 3 dana.

Imajući u vidu da se ograničenje prava na uvid u spise predmeta odnosi na izuzetne slučajeve, a da se ovo pravo uskraćuje u odnosu na dio spisa predmeta, što u daljem toku postupka ne smije ugroziti pravo na odbranu, neosnovani su navodi podnosioca inicijative da se ovakvom odredbom ograničava pretpostavka nevinosti i pravo okrivljenog da se brani. Naprotiv, stavom 3 osporavanog člana propisano je da nakon potvrđivanja optužnice okrivljeni i branilac imaju pravo na uvid u spise predmeta u cijelini.

Na ovaj način okrivljenom se nakon potvrđivanja optužnice ostavlja dovoljno vremena da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, a što je u skladu sa načelom istine i pravičnosti, čija je svrha donošenje zakonite i pravične odluke. Stoga je navedenom normom u potpunosti obezbjeđena ustavna garancija prava na odbranu propisana članom 37 Ustava Crne Gore, pa se u konkretnom slučaju ne može govoriti o ograničenju ovog prava koja je u suprotnosti sa članom 25 Ustava.

Ukazujemo da odredba člana 203b nije u suprotnosti ni sa članom 4 Zakonika o krivičnom postupku, iz razloga što uskraćivanje prava okrivljenog na uvid u dio spisa predmeta radi zaštite svrhe istrage, nacionalne bezbjednosti i zaštite svjedoka, ne smije ugroziti pravo na odbranu, a time ni pravo osumnjičenog da na prvom saslušanju mora biti obavješten o krivičnom djelu za koje se tereti i osnovima sumnje protiv njega, i pravo okrivljenog da mu se omogući da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

Takođe, odredba člana 203b Zakonika u skladu je sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, da se pravo na uvid u spise predmeta odbrani može ograničiti iz određenih opravdanih razloga (interes javne i lične sigurnosti, odnosno sprečavanje ugrožavanja istrage) najkasnije do podizanja optužnice.

Na osnovu prethodno navedenog, predlažemo da Ustavni sud ne prihvati inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 203b Zakonika o krivičnom postupku.

Broj:

Podgorica: _____ 2017. godine

Vlada Crne Gore

PREDSJEDNIK,
Duško Marković